

Споменик природе «Парк института у Сремској Каменици»

ИСТОРИЈАТ ЗАШТИТЕ

«Парк Института за грудне болести и туберкулозу» први пут је стављен под заштиту државе као Регионални парк, Решењем Скупштине општине Нови Сад бр. 01-633/1 од 04. јуна 1976. године («Сл. лист општине Нови Сад», бр. 11/76).

ОСНОВНИ ПОДАЦИ

Покрајински завод за заштиту природе је урадио ревизију природних и створених вредности «Парка института у Сремској Каменици» 2010. године. Студија заштите и Нацрт акта о заштити упућени су Градској управи за заштиту животне средине Града Новог Сада, али заштита није проглашена. Крајем 2010. године ступио је на снагу Закон о изменама и допунама Закона о заштити природе, те је Студија заштите, у децембру месецу 2010., године враћена Покрајинском заводу за заштиту природе на усаглашавање.

«Парк института у Сремској Каменици» Је предложен је за заштиту као Споменик природе - заштићено подручје локалног значаја (III категорија). Издвојене су катастарсе парцеле бр. 5220/1 део и 5220/2 део К.О. Сремска Каменица на којима је прописан режим заштите III степена.

Укупна површина предложена за заштиту износи 35 ha 30 a 48 m² и већа је од површине заштићене 1976. године која износи 26 ha, што није настало као разлика у величини самих површина под вегетацијом. Разлог је тај што су на катастарском и планском приказу простора у моменту израде студије парк, објекти и путеви били на истој катастарској парцели, па се не може са прецизношћу утврдити колику површину заузима вегетација.

СП „ПАРК ИНСТИТУТА У СРЕМСКОЈ КАМЕНИЦИ“ – прегледна карта

«Парк института у Сремској Каменици» је настао у другој половини XX века. Штити се због разноврсности дендрофлоре, очуваности концепције, значаја за стварање повољне микроклиме и побољшања квалитета ваздуха и животне средине. С обзиром на специфичност намене околине болничке установе, одлучено је о потреби подизања парка. Поред тога што је утицај вегетације на физиолошке функције човека евидентно позитиван, пројектант је изабрао посебне биљне врсте које имају изражено санитарно-хигијенско дејство на окружење. Многе биљке које се налазе у овом парку имају фитонцидно дејство. То значи да делују токсично на микроорганизме, односно имају фунгицидна, бактерицидна и друга својства. У боровој шуми има знатно мање бактерија и патогених гљивица него у брезовој шуми. Ароматични мириси и смоласте излучевине неких врста имају антибиотичка својства. У томе је специфичност овог парка.

Због чињенице да функционалност зелених површина, између осталог, зависи од процента озелењености појединих простора, присутних врста, здравственог стања и старости дендрофлоре, основни циљ заштите је да се обезбеди очување интегритета парка, постојећих зелених површина унутар комплекса и оптимално здравствено стање зелених површина, те да се смањи утицај угрожавајућих фактора кроз примену прописаних мера неге и заштите.

Обзиром да у протеклом периоду нису примењиване све неопходне мере неге укупна функционалност и декоративност парка је значајно смањена.

Због тога је веома важно било извршити ревизију природних и створених вредности и написати нову студију заштите са предлогом мера заштите и очувања парка у функцији института и стварања бољих услова за боравак и опоравак пацијената.

ГЕНЕРАЛНИ КОНЦЕПТ ЗАШТИТЕ

Генерални концепт заштите усмерен је на очување постојећих вредности. Заштитом се обезбеђује очување парка, примена адекватних мера одржавања, очување и унапређење парка и давање смерница за даљи развој и уређење.

Дугорочни циљ заштите је унапређење стања путем израде и спровођења пројектне документације у циљу уређења простора.

ДЕНДРОЛОШКЕ ОДЛИКЕ

Парк се одликује великим бројем врста дендрофлоре која је заступљена у виду масива, група, дрвореда, у склопу партерног уређења и солитера.

Централни део Парка института у Сремској Каменици

Централни део представља партерно решење у непосредном окружењу главних објеката института где преовладавају травне површине оивичене дрвећем и жбуњем изражене декоративности.

Партерно решен централни део окружен је претежно масивима црног бора (*Pinus nigra* Arn.) испресецаним системом стаза. Поред наведеног, парку су заступљени масиви белог бора (*Pinus silvestris* L.), псеудотсуге (*Pseudotsuga menziesii* (Mirbel) Franco); затим масиви лишћара и то: сребрне липе (*Tilia tomentosa* Mnch.), млеча (*Acer platanoides* L.), јавора (*Acer pseudoplatanus* L.) и других врста.

Од солитера се по декоративности издвајају стабла калифорнијског либоцедра (*Calocedrus decurrens* (Torr.) Florin.), лавсоновог хамеципариса (*Chamaecyparis lawsoniana* (Murr.) Parl.), џиновске секвоје (*Sequoiadendron giganteum* (Lindl.) Buchh), аризонског чемпреса (*Cupressus arizonica* Greene.), хималајског кедра (*Cedrus deodara* (D.Don) G.Don), атласког кедра (*Cedrus atlantica* Man. и *Cedrus atlantica* Man. 'Glauc'), панчићеве оморице (*Picea omorika* (Pančić) Purkyně), бодљиве смрче (*Picea pungens* Engelm. 'Glauc' и *Picea pungens* Engelm. 'Koster'), божиковине (*Ilex aquifolium* L.), пирамидалног храста (*Quercus robur* L. 'Fastigiata'), дивљег кестена (*Aesculus hippocastanum* L.), дивљег кестена црвеног цвета (*Aesculus x carnea* Hayne), софоре (*Sophora japonica* L.) и др.

Калифорнијски либоцедар у Парку института у Сремској Каменици

МЕРЕ ЗАШТИТЕ И УНАПРЕЂЕЊА

Опште мере очувања и унапређења

- ✓ редовно одржавање парка спровођењем мера неге и заштите;
- ✓ коришћење парка за одмор и пасивну рекреацију,
- ✓ коришћење парка у едукативне сврхе,
- ✓ обављање научно - истраживачких, образовних, информативно - пропагандних и других активности која не угрожавају природне и створене вредности;
- ✓ израда и спровођење пројектне документације са циљем уређења парка;
- ✓ радови на реконструкцији постојећих објеката;
- ✓ изградња нових објеката у функцији развоја здравствене делатности института;
- ✓ подземнио постављање инфраструктурних водова;

Спровођење заштите животне средине:

- ✓ доградња/изградња објеката мора бити извршена према одговарајућим техничким прописима, стандардима и нормативима за заштиту од пожара и јонизујућег зрачења;

- ✓ зауљене отпадне атмосферске воде прикупљати системом непропусних дренажних канала и усмерити њихово отицање са асфалтне/бетонске површине на предтретман (API сепаратор за зауљени ефлуент) до законски прописаног нивоа квалитета за упуштање у канализациону мрежу насеља;
- ✓ проналажење алтернативног решења за третман отпада методом спаљивања ван простора природног добра;
- ✓ селекцију и привремено одлагање опасног отпада (инфективног, радиотоксичног и хемијски-токсичног (експлозивног и корозивног)) вршити под надзором, у складу са прописима којима се уређује поступање са опасним и отпадним материјама, до спровођења поступака деконтаминације и крајњег одлагања ван подручја природног добра;
- ✓ возила за транспорт опасних материја морају испуњавати све техничке и законске прописе како би се минимизирала опасност од настанка акцидента и утицаја на природне вредности парка;
- ✓ на простору заштићеног природног добра неопходно је спровести посебне мере заштите од настанка и ширења последица акцидентних ситуација пожара и сл.;
- ✓ у случају изливања загађујућих материја на парковску површину, загађени слој земљишта мора се хитно отклонити и исти ставити у амбалажу која се може празнити само на, за ту сврху, предвиђеној депонији, изван природног добра, а на место акцидента нанети нови, незагађени слој земљишта;
- ✓ у случају изливања загађујућих материја на асфалтну површину, исте покупити адсорпционим средством и транспортовати изван природног добра;
- ✓ обезбедити периодично праћење стања квалитета животне средине.

Забрањено је

- ✗ предузимање свих радова који би имали за последицу нарушавање стања наслеђених вредности, вредних примерака флоре, као и премештање вртно-архитектонских елемената, изузев привременог премештања за потребе конзерваторских или рестаураторских радова, изузев уклањања стабала са циљем изградње у функцији развоја здравствене делатности института и у циљу уређења парка;
- ✗ непланско уређење и садња дендрофлоре;
- ✗ градња објеката који нису у функцији заштите парка или развоја здравствене делатности свих института;
- ✗ употреба хемијских средстава осим у случају предвиђеним законом;
- ✗ кретање, заустављање и паркирање моторних возила ван постојећих путева и паркинга (изузев возила за потребе службе одржавања парка);

- ✗ изградња нових путева и застирање постојећих парковских стаза до приватних објеката на Татарском брду;
- ✗ пуштање паса;
- ✗ паљење ватре на парковској површини;
- ✗ коришћење парка за активну рекреацију (спортске игре и сл.), осим на постојећем спортском терену;
- ✗ превођење надземних инфраструктурних водова преко заштићеног природног добра, или било које врсте инфраструктурних објеката који би биолошки и пејзажно угрозили заштићено природно добро;
- ✗ измена конфигурације терена, осим за потребе изградње објеката у функцији здравствене делатности института и у функцији заштите и уређења парка;
- ✗ извођење нивелационих и земљаних радова, осим радова предвиђених пројектима ревитализације, санације и изградње инфраструктурне мреже;
- ✗ одлагање опасног и неопасног отпада ван посуда/контејнера који, у зависности од врсте отпадних материја, обезбеђују одговарајућу изолацију од околног простора.

УПРАВЉАЊЕ

За све радове и активности на заштићеном природном добру потребно је прибавити услове Покрајинског завода за заштиту природе.

Основна питања везана за управљање, коришћење и унапређење заштићених подручја регулисана су одредбама Закона о заштити природе («Сл. гласник РС», бр. 36/09, 88/10 и 91/10).

За свако природно добро које се ставља под заштиту доноси се посебан акт којим се проглашава заштита тога добра, утврђују мере и режими његове заштите и одређује правни субјект који ће спроводити прописане режиме заштите (у даљем тексту: управљач).

Управљач је дужан да заштиту спроводи у складу са одредбама закона, акта о заштити и плана управљања заштићеним подручјем.